

HARIDUSMINISTEERIUMI TEATAJA

AMETLIK AJAKIRI

Ilmub tarviduse järgi, umbes 24 vihikut aastas.

Toimetuse asukoht ja aadress: Tallinn, Haridusministeerium (Tõnismägi 11). Telef. 453-49

Nr. 10.

26. juunil 1939.

Nr. 10.

Karjatalitajatekoolide õppetöö korraldamise määrus.

Tagavaraõpetajate teenistuse juhend.

Vabariigi Valitsuse 1938. a. 8. detsembri ja 1939. a. 17. märtsi otsused Õpperaamatute Komitee asutamise ja tegevuse kohta.

Õpperaamatute Komitee kodukord.

Õpperaamatute trükkide muutmise kord.

Algkooli I, II, III ja IV klassi matemaatika õpperaamatute tarvitamise loa andmise kord.

Haridusmin. Kooliosakonna 1939. a. 5. juuni ringkiri nr. 3290 õppejõududele Tartu Õpetajate Seminari raamatukogu kasutamise asjas.

Haridusministeeriumi 1939. a. 30. mai ringkiri nr. 3261 õpilaste kehaarenemise lehtede pidamise asjas. Täiendus Haridusministeeriumi poolt koolidele tarvitamiseks lubatud kooli-kitsasfilmi projektorite nimestikule.

Haridusmin. Kutseoskuse Osakonna poolt arvates 1. aprillist 1939 tunnustatud õppetähtede nimekiri.

AMETLIK OSA.

Karjatalitajatekoolide õppetöö korraldamise määrus.

RT 1939, 50, 401.

Antud Haridusministri poolt 30. mail 1939 pärast Põllutööministri arvamuse ärakuulamist.

Alus: Kutsehariduslikkude õppeasutiste seaduse §§ 63, 64, 65, 71 ja 85 (SK VI 1938, 1, 6).

§ 1. Karjatalitajatekool on üheaastase õppeajaga keskastme põllundus-erikool, mille ülesandeks on ette valmistada õppinud karjatalitaja kutsele.

§ 2. Õppetöö karjatalitajatekoolis algab oktoobrikuu teisel esmaspäeval, kuid Haridusministri loal võidakse õppetööga alustada ka muul ajal, hiljemalt 1. novembril. Samuti võib Haridusminister tarbekorral lubada üksikutes koolides õpilasi vastu võtta veel ka teist korda aprillis. Õppetöö kooli juures peab kestma vähemalt 42 õppenädalat aastas.

Pühade vaheaegadel, mida peetakse vastavalt üldhariduslike koolide pühade vaheaegadele, seisab koolis teoreetiline õppetöö, kuid õpilased on kohustatud osa võtma kooli põllumajapidamise loomakasvatuse tööd. Pühade vaheajal lubatakse õpilastele vaheldumisi lahkumist kooli juurest, kui võrd seda võimaldab eesmärgitud tööde teostamine, kuid vähemalt $\frac{1}{3}$ pühadevaheaja ulatuses.

§ 3. Õpilaste normaal arv koolis (klassikomplektis) on 15. Kui kooli-astujate arv langeb alla 12, siis määrab Haridusminister minimaal arvu, mille juures klassikomplekti avamine veel on lubatav.

§ 4. Karjatalitajatekooli võetakse vastu mees- ja naisõpilasi, kes omavad algkooli 6 klassi või sellele vastava hariduse, on vähemalt 17 aastat vanad ja töötanud vähemalt ühe aasta põllunduse ja karjanduse alal. Kooli õppenõukogul on õigus erandlikult võtta õpilasiks ka neid, kellel on väiksem eelharidus, kuid kauaaegne eelpraktika talundis.

§ 5. Kui kooliastuda soovijaid on rohkem, kui jätkub ruumi, siis toimub vastuvõtmine võistluse teel dokumentide alusel või võistluseksamitega matemaatikas ja eesti keeles arvesse võttes eelharidust ja eelpraktikat.

§ 6. Karjatalitajatekooli nädalatunnikava on järgmine:

Õppeained	Teoreetilisi tunde	Õppepraktika tunde
1. Veisekasvatus ühes anatoomia-füsioloogia ja piimandusega	4	—
2. Karjakontroll ühes matemaatikaga	1	—
3. Seakasvatus	1½	—
4. Hobusekasvatus	½	—
5. Lambakasvatus	½	—
6. Kanakasvatus	1	—
7. Koduloomade tervishoid ja ravi	1	—
8. Loomasöödkasvatus	1½	½
9. Aiandus ja koduümbruse kaunistamine	½	½
10. Ühiskonnaõpetus ja ühistegevus	1	1
11. Kodumajanduse ja tehnilised tööd	1	2
12. Kasvatusõpetus	½	—
Õpilase kohta kokku nädalas:	14	4

Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktori loal võidakse tunnikavas teha vähemaid muudatusi ja koondada üksikute ainete tunde lühemale ajale, silmas pidades, et tundide arv nädalas keskmiselt ei muutu.

Loomakasvatuse õppepraktika otstarbel on õpilased kohustatud väljaspool käesolevat tunnikava osa võtma kooli põllumajapidamise loomakasvatuse töödest, kusjuures nad on kohustatud seda tegema ka pühapäevadel ja pühadel.

§ 7. Kooli õpingute lõpetamisel korraldatakse lõppeksam järgmistes ainetes: 1) veisekasvatus, 2) koduloomade tervishoid ja ravi, 3) loomasöödkasvatus ja 4) loomakasvatuse tegelikud tööd. Eksamikomisjon koosneb koolijuhatajast esimehena ja liikmetena kooli õppejõududest vastavate ainete õpetajatest, Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna, Põllutööstusministeeriumi Põllumajandusosakonna ja Põllutöökoja esindajast. Eksamikomisjon on otsusevõimeline, kui koos on esimees ja liikmed vastavate ainete õpetajad. Järeleksam võidakse lubada ühes aines.

§ 8. Õpilased, kes on õiendanud edukalt lõppeksami, saavad koolilt lõputunnistuse. Paremate algkooli 6-kl. või sellele vastava haridusega õpilaste lõputunnistusele tehakse õppenõukogu otsusel märkus, mis annab õiguse edasi õppida kontrollassistentidekooli II klassis.

§ 9. Karjatalitajatekooli õpingud lõpetanud, kes on töötanud vähemalt ühe aasta õppetalundites karjanduse alal ja kes selle kohta esitavad koolile õppetalundi juhatajalt saadud vähemalt rahuldava hinnanguga tunnistuse,

saavad koolilt õppinud karjatalitaja tunnistuse. Kooli õppenõukogul on õigus arvestada õppinud karjatalitaja tunnistuse väljaandmisel ka töötamist karjanduse alal väljaspool õppetaluundeid, kuid sel puhul peab lõpetanu tööd kontrollima mõni kooli õppejõud või usaldatav eriteadlane ning selle talundi kari, milles töötamine arvestatakse, peab kuuluma karjakontrolli alla. Õppinud karjatalitaja tunnistuste väljaandmine toimub õppenõukogu otsuste alusel.

§ 10. Karjatalitajatekooli ülalpidaja on kohustatud tegelike tööde eest kooli majapidamises õpilastele andma tasu vähemalt toidu, korteri, kütte ja valgustuse kulude ulatuses. Peale selle makstakse edukamatele töötajatele õppenõukogu otsuste alusel preemiaid koolile selleks lubatud summade piirides.

§ 11. Käesolev määrus jõustub arvates 1. augustist 1939.

Haridusminister A. Jaakson.

Kutseoskuse Osakonna direktor V. Päts.

Tagavaraõpetajate teenistuse juhend.

Antud Haridusministri poolt 19. juunil 1939. a.

Alus: Avalikkude algkoolide seaduse (SK 1938, 1, 3) 92 ja Õppejõudude teenistuse seaduse (RT 1931, 59, 461) § 94.

§ 1. Tagavaraõpetaja koha asutamise ja kaotamise otsustab Haridusminister Haridusministeeriumi Kooliosakonna direktori ettepanekul vastava maa- või linnakoolivalitsuse põhistatud esitise alusel. Tagavaraõpetaja koha kaotamise küsimuse võib algatada ka Haridusministeeriumi Kooliosakond.

§ 2. Tagavaraõpetajad määrab ametisse Haridusministeeriumi Kooliosakond. Tagavaraõpetaja kandidaadi esitab ametisse määramiseks vastav koolide inspektor koolivalitsuse kaudu kokkuleppel maa- või linnakoolivalitsuse juhatajaga. Kokkuleppe mittesaavutamise korral ettepanek varustatakse maa- või linnakoolivalitsuse juhataja seisukohaga.

Kui koolivalitsuse piirkonnas tegutseb mitu koolide inspektorit, läheb ettepanekuks vaja nende kokkulepet kandidaadi suhtes.

Kui eespoolnimetatud kokkuleppeid ei saavutata, määrab Haridusministeeriumi Kooliosakond tagavaraõpetaja oma valiku järgi üheks aastaks.

§ 3. Tagavaraõpetaja vabastatakse ametist üldistel alustel teiste õppejõududega. Tagavaraõpetaja, kes on määratud ametisse tähtajata, loetakse määraliseks õppejõuks, välja arvatud õpetajaametj kandidaadid. Tagavaraõpetajaid võib ümber paigutada teenistuse huvides Õppejõudude teenistuse seaduse § 85 korras.

§ 4. Tagavaraõpetajate peamiseks ülesandeks on puuduvate õppejõudude asendamine. Tagavaraõpetajaid kasutatakse asendajaiks eeskätt õppejõudude lühiajaliste puudumiste korral, s.o. siis kui isikuil õppejõudude reservist kohalesõit osutub ebatasuvaks. Neis koolivalitsuste piirkondades, kus on ametis mitu tagavaraõpetajat, tuleb asendamine nii korraldada, et üks tagavaraõpetajaist oleks võimalikult varus õpetajate lühiajaliste puudumiste jaoks.

Õpetajate asendamisest vabal ajal on tagavaraõpetajate ülesanneteks: koduõpetuse instrueerimine, avalikkude raamatukogude ja rahvamajade tegevusele ja vabaharidustööle ning kooliaiaduse korraldamisele kaasaaitamine, osavõtt kodukaunistuse tööst koolide alal, noorte organiseerimise töös kaasa-

aitamine, ülaltoodud aladel koolide inspektorite ja koolivalitsuses aruannete, statistiliste andmete ja ankeetlehtede kokkuvõtmine ja läbitöötamine ning samadelt aladelt muud ülesanded, mis nende peale pannakse koolivalitsuste juhatajate või koolide inspektorite poolt.

Tagavaraõpetaja töö kohta õpetajate asetäitmisest vabal ajal, samuti ka suvevaheajal valmistab koolivalitsuse juhataja kokkuleppel koolide inspektoritega töökava.

§ 5. Tagavaraõpetaja komandeerimine toimub koolivalitsuse juhataja korraldusel.

§ 6. Tagavaraõpetaja kohta selles koolis, kus ta asendab puuduvat õpetajat, on kehtivad samad määrused ja korraldused kui samas koolis töötavate õppejõudude kohta.

§ 7. Tagavaraõpetajatele maksetakse teenistusetasu vastavates seadustes ettenähtud alustel. Komandeerimise puhul väljapoole oma alalist elukohta maksetakse tagavaraõpetajaile maa- või linnavalitsuste poolt päeva- ja sõidurahad ühistel alustel riigiteenijatega. Õppejõudude teenistuse seaduse § 50 viimne lõige ei ole kohaldatav tagavaraõpetajaile.

§ 8. Õppetöö-vaheajal kasutavad tagavaraõpetajad puhkust Õppejõudude teenistuse seaduse § 64 alusel, maakoolivalitsuste juures olevad tagavaraõpetajad pühadevaheajal ühistel alustel maa-alkkooliõpetajatega ja suvevaheajal ühistel alustel linna-alkkooliõpetajatega ning linna-tagavaraõpetajad ühistel alustel linna-alkkooliõpetajatega nii pühadevaheajal kui suvevaheajal.

Suvisel õppetöö-vaheajal võib panna tagavaraõpetaja peale ainult § 4 tähendatud ülesandeid samas § tähendatud töökava alusel. Seejuures tuleb temale igal juhul kindlustada 1 kuu puhkust, kusjuures selle puhkuse määratakse on maa- või linnakoolivalitsuse juhataja. Osavõttu kursustest ei loeta suvepuhkuse hulka.

§ 9. Tagavaraõpetaja peab oma tegevuse kohta raamatut, kuhu ta märgib komandeerimised ja andmed oma töö kohta koolivalitsuses.

Haridusminister A. Jaakson.

Kooliosakonna direktori as. M. Raud.

Vabariigi Valitsuse 1938. a. 8. detsembri ja 1939. a. 17. märtsi otsused Õpperaamatute Komitee asutamise ja tegevuse kohta.

RT 1938, 103, 888; 1939, 25, 183.

1. Valitsemise korraldamise seaduse (SK I 1938, 4, 1) § 12 alusel asutatakse Haridusministeeriumi juurde Õpperaamatute Komitee, arvates 1. jaanuarist 1939.

2. Õpperaamatute Komitee ülesandeks on algkoolidele, täienduskoolidele, keskkoolidele, gümnaasiumidele ja kutsehariduslikele õppeasutistele tarvilikkude õpperaamatute soetamise eest hoolitsemine ja nõudeile vastavate õpperaamatute soovitamine.

Oma ülesannete täitmiseks Õpperaamatute Komitee:

- a) arutab ja selgitab koolidele tarvilikkude õpperaamatute koostamise ja väljaandmise vajadusi ja võimalusi ning koostab sellel alal vastavaid kavu ja ettepanekuid;
- b) seab üles nõudeid õpperaamatute sisu ja ulatuse kohta;
- c) kujundab põhimõtteid, millele peavad vastama õpperaamatud noorsoo kasvatuse seisukohalt, eriti neid põhimõtteid, mis on nõutavad riigikodaniku kasvatuse suhtes vastavalt Eesti Vabariigi Põhiseaduse § 22-le;
- d) vaatab läbi ja hindab õpperaamatute käsikirju ja koostatud raamatuid ning teeb ettepanekuid nõudeile ja kasvatustöö põhimõtetele vastavate raamatute õppeasutistes tarvitusele võtmisele lubamise asjus;
- e) töötab välja õppeasutistes õpperaamatute tarvitusele võtmise tingimused;
- f) täidab muid Haridusministri poolt Komiteele antud ülesandeid õpperaamatute soetamise ja tarvitamise reguleerimise alal.

3. Õpperaamatute Komitee koosneb 9 alalisest liikmest, kelledest üks on Komitee juhataja.

Komitee liikmed ja juhataja määrab Vabariigi Valitsus Haridusministri ettepanekul.

Peale alaliste liikmete on Komiteel kaastöölised, keda nimetab Haridusminister. Kaastöölised töötavad Komitee või tema juhataja otsusel üksikute ülesannete alal ja esitavad oma ettepanekud ja kavad Komitee juhatajale.

4. Õpperaamatute Komitee töötab Haridusministri üldisel juhtimisel ja esitab oma töö tulemused Haridusministriile.

Haridusminister esitab Vabariigi Valitsusele Komitee tegevuse aruande iga tegevusaasta kohta.

5. Õpperaamatute Komitee poolt kujundatud põhimõtted riigikodaniku kasvatuse kohta (p. 2 lit. c) esitab Haridusminister heakskiitmiseks Vabariigi Valitsusele. Komitee muud otsused ja kavad kinnitab Haridusminister Komitee juhataja ja Haridusministeeriumi vastava osakonna direktori ühisel ettepanekul.

6. Õpperaamatute Komitee asjaajamine toimub Haridusministeeriumis. Komitee asjaajajaks määrab Haridusminister Haridusministeeriumi vastava ametniku.

7. Õpperaamatute Komitee kulud kaetakse riigi eelarves selleks ettenähtud krediidist ja p. 8 alusel kirjastajate ja autorite poolt makstavaist summadest.

8. Kirjastajate ja autorite poolt Õpperaamatute Komiteele saadetud raamatud ja käsikirjad võtab Komitee läbivaatamisele, arvustamisele ja õppeasutistele soovitamisele ainult siis, kui kirjastajad või autorid Haridusministeeriumile tasuvad selle läbivaatamisega ja arvustamisega seotud tegelikud kulud või annavad nende kulude ulatuses tagatise.

Nende kulude arvestamise alused ja suuruse ning tasumise korra määrab Haridusminister.

9. Õpperaamatute Komitee tegevuse ligemad alused ja asjaajamise korra määrab Haridusminister Komitee kodukorras.

Peaminister K. Eenpalu.
Haridusminister A. Jaakson.
Riigisekretär K. Terras.

Õpperaamatute Komitee kodukord.

Alus: Vabariigi Valitsuse 1938. a. 8. detsembrise otsuse (RT 1938, 103, 888; 1939, 25, 183) p. 8 ja 9.

§ 1. Haridusministeeriumi juurde asutatud Õpperaamatute Komitee täidab neid ülesandeid, mis on loetletud Vabariigi Valitsuse 1938. a. 8. detsembrise otsuses p. 2.

§ 2. Õppe- ja käsiraamatud, mille tarvitamiseks koolides soovitakse saada luba, esitatakse ühes sellekohase sooviavaldusega Õpperaamatute Komiteele masinal kirjutatud käsikirjana kahes eksemplaris. Käsikirjale tuleb lisandada andmed raamatu koostamisel kasutatud kirjanduse kohta, samuti esitada raamatu paberi, kirja ja köite proovid, teatada raamatu hind ja trükkida kavatsesetavate eksemplaride arv. Erandina võib Komitee läbivaatamisele ja hindamisele võtta ka trükkis ilmunud raamatuid.

§ 3. Kirjastajail resp. autoreil tuleb nende poolt Õpperaamatute Komiteele arvamiseks ja läbivaatamiseks esitatud raamatute ja käsikirjade eest tasuda:

- 1) õppe- ja käsiraamatute arvustamise eest 4 kr. igalt täis- või alanud trükipoognalt;
- 2) uute muudetud ja parandatud trükkide läbivaatamise eest, kui parandused on tehtud trükitud eksemplaris, 2 kr. igalt täis- või alanud trükipoognalt.

Uue muutmata trüki luba antakse tasuta.

Arvamise eest tasuta olevad summad tuleb maksta Eesti Panga kohaliku osakonda Haridusministeeriumi deposiitarvele või Haridusministeeriumi kassasse ja kviitung raha tasumise kohta esitada Õpperaamatute Komiteele ühes käsikirja või raamatu arvustamisele võtmise sooviavaldusega.

Käsikirjade trükipoognad arvestatakse ligikaudu. Kui raamatu trükist ilmumisel selgub, et selle trükipoognate arv ei vasta käsikirja juures aluseks võetud trükipoognate arvule, siis tuleb kirjastajal või autoril tasuda puudujääk, kui raamatus on trükipoognaid rohkem, või makstakse neile tagasi ülejääk, kui trükipoognaid on vähem.

§ 4. Õpperaamatute Komitee võib keelduda uue õppe- ja käsiraamatu käsikirja läbivaatamisest, kui vastavas aines ja astmel on lubatud juba vähemalt 2 õpperaamatut või tarvitusele võetud ainulubatud õpik või kui vastava liigi koolides on kehtimas ajutised õppekavad.

§ 5. Komiteele läbivaatamiseks esitatud õppe- või käsiraamat arvustatakse Komitee kaastöölise poolt, kes on vastava ala eriteadlane, kuna aruandjana esineb Komitee liige.

Kui Komiteel on käepärast küllaldaselt andmeid temale esitatud raamatu kohta, siis teeb ta otsuse ilma raamatu arvustusele andmata.

Arvustamine võib toimuda ka lihtsustatud korras, kas ainult Komitee liikme või ainult kaastöölise poolt.

Erialaliste raamatute läbivaatamiseks Õpperaamatute Komitee igakordse erietsusega võidakse määrata ühe asemel kaks arvustajat, mispuhul § 3 ettenähtud arvustustasud tuleb kirjastajail resp. autoreil tasuda kahekordses suuruses.

§ 6. Saanud käsikirja või raamatu, Õpperaamatute Komitee juhataja teeb Komitee kaastöölisele ülesandeks esitada selle kohta arvustus teatavaks tähtajaks, võimalikult enne ühe kuu möödumist, ja määrab samuti käsikirja või raamatu tarvis Komitee liikmete hulgast aruandja.

§ 7. Raamatute ja käsikirjade arvustamisel arvustaja vastab järgmistele küsimustele:

- 1) millisele koolitüübile ja selle klassile on raamat kohane;
- 2) kas raamat materjali valikult ja ulatuselt rahuldab õppekava nõudeid ja kas selle üksikud osad on tasakaalus;
- 3) kas aine esitamises valitsev süsteem on rahuldav;
- 4) kas materjali faktiline külg seisab teaduslikult või oskuslikult nõutaval tasemel;
- 5) kas esitatud vaated on vastuvõetavad moraali ja riigi huvide seisukohalt;
- 6) kuivõrd on silmas peetud pedagoogilisi ja metoodilisi nõudeid, nagu: vastavus õpilaste arenguastmele, vahetegemine olulise ja vähemolulise vahel, side üksikute osade vahel, kordamise ja harjutamise element, probleemide seadmise ja lahendamise viis;
- 7) kas raamatu keeleline (õigekeelsus ja terminoloogia) ja stiililine külg on rahuldav;
- 8) raamatu tehniline külg, nagu: kaust, paber, trükk, kiri ja korrektuuri korralikkus, pildid, joonised, köide, välimus;
- 9) millised paremused ja puudused on käesoleval raamatul võrreldes teiste sel alal ilmunud raamatutega;
- 10) missugune võiks olla otsus raamatu kohta vastavalt tema ülesandele, s.o. kas arvustatud raamatut võib lubada koolidele õppe- või käsiraamatuna või mitte.

Oma väiteid kinnitab arvustaja üksikasjaliste näidetega raamatust.

Käsiraamatute arvustamisel langeb välja p. 2.

§ 8. Uute, muudetud ja parandatud trükkide puhul antakse raamat võimalikult eelmise trüki arvustajale ja aruandjale läbivaatamiseks, et jõuda selgusele, kas eelmises arvustuses näidatud puudused on kõrvaldatud uues trükis.

§ 9. Arvustus saadetakse autorile tutvumiseks. Autoril on õigus esitada Komiteele vastuväited kahe nädala jooksul arvustuse kättesaamisest arvates. Vastuväited tuleb esitada kahes eksemplaris.

§ 10. Arvustus ühes autori vastuväidetega saadetakse Komitee liikmele-aruandjale ja autori vastuväidete teine eksemplar arvustajale võimalikult 2 nädalat enne koosolekut, millal see käsikiri või raamat tuleb arutusele.

§ 11. Komitee koosolekud kutsub kokku Komitee juhataja või tema asetäitja vajaduse järgi. Kutsed koosolekule ühes selle päevakorraga saadetakse asjaosalistele võimalikult üks nädal enne koosolekut.

§ 12. Arvustusele määratud raamatu või käsikirja üle otsuse tegemiseks kutsutakse tarbekorral Komitee istungile peale liikmete sõnaõigusega veel arvustaja-kaastööline.

§ 13. Komitee liige, kelle oma raamat või käsikiri tuleb koosolekul arutusele, ei võta osa arutusest ja otsuse tegemisest selle raamatu või käsikirja kohta.

§ 14. Komitee koosolek on otsustusvõimeline, kui koos on juhataja või tema asetäitja ja vähemalt neli liiget, nende hulgas ka koosolekul arutusel olevate raamatute aruandjad.

§ 15. Õppe- ja käsiraamatute hindamisel kuulatakse ära arutuseloleva raamatu või käsikirja kohta kõigepealt arvustaja seisukoht, milles näidatud käsikirja või raamatu väärtused ja puudused, selle järel esitab oma seisukoha aruandja, tehes tarbe korral teatavaks ka autori vastuväited. Pärast seda ava-

takse läbirääkimised, millede ülesandeks on selgitada raamatu või käsikirja puudusi ja kõrvaldada võimalikud eksimused raamatu või käsikirja hindamisel.

§ 16. Käsikirja trükkimiseks eelloa andmise, samuti raamatu tarvitamiseks lubamise kohta ettepaneku tegemise otsustab koosolek kinnisel hääletamisel hääleteenamusega pärast § 15 tähendatud läbirääkimisi, kusjuures Komitee liikmed on kohustatud hääletama poolt või vastu.

§ 17. Raamat, mille trükkimiseks on antud eelluba, tuleb kohe pärast trükist ilmumist esitada 2 eksemplaris Õpperaamatute Komiteele, kes pärast küsimuse selgitamist, kas eelloa andmise puhul ülesseatud nõuded ja tingimused on täidetud, teeb Haridusministrile ettepaneku loa andmise kohta raamatu tarvitusele võtmiseks koolis.

Arvustatud raamatust üks eksemplar säilitatakse Haridusministeeriumi õpperaamatutekogus.

§ 18. Komitee koosolekute kohta kirjutatakse protokollid, milledes tähendatakse koosoleku aeg, koht, koosolijad, päevakord ja Komitee otsused, ettepanekud ning kavad, samuti eriarvamused, kui neid on palutud protokollida ja kui need on selleks kirjalikult esitatud.

Protokollid lisadena hoitakse alal arvustaja, autori ja aruandja poolt raamatu kohta esitatud seisukohad. Neid arvustusi võib Komitee avaldada „Eesti Koolis“, kusjuures kirjutise autoril pole õigust nõuda selle eest honorari.

§ 19. Ettepanekud ja otsused loa andmise kohta raamatute tarvituselevõtmiseks kirjutatakse selleks peetavasse raamatusse.

§ 20. Raamatule antud tarvitamisluba on kehtiv viie aasta jooksul, välja arvatud ainulubatud raamatud, mis võidakse määrata käibele tähtajata. Vajaduse korral võib Komitee teha ettepanekuid loa pikendamiseks, samuti võib Komitee põhjendatud asjaoludel teha ettepanekuid loa andmiseks ka lühemaks ajaks ja piirata lubatud raamatu eksemplaride arvu.

§ 21. Komitee ettepanekul Haridusministri poolt koolidele tarvitamiseks lubatud raamatute nimestikud avaldatakse Haridusministeeriumi Teatajas.

§ 22. Käesolev kodukord hakkab kehtima 16. juunist 1939. Samast ajast kaotab kehtivuse Haridusministri poolt 27. jaanuaril 1938 nr. 31945 all antud Kooliraamatute tarvituselevõtmise korralduse (HMT 2 — 1938) §§ 1—19.

Tallinnas, 16. juunil 1939. Nr. 3308.

Haridusminister A. Jaakson.

Õpperaamatute Komitee juhataja Haridusministeeriumi
Kooliosakonna direktor V. Alttõa.

Õpperaamatute trükkide muutmise kord.

Õpperaamatute trükkide muutmise asjas Haridusministeerium paneb Õpperaamatute Komitee ettepanekul ja Haridusministri kinnitusel maksmata järgmise korra:

1. Normaalselt ei saa muuta õpperaamatu trükki enne raamatu loa tähtaja möödumist, s.o. 5 aastat.

2. Uutes trükkides selle aja vältel on lubatud asendada või lisandada pilte, jooniseid ja kaarte ning redigeerida üksikuid lauseid keeleliselt või sisuliselt.

3. Enne loa kehtivuse lõppemist võib lubada trükke muuta järgmistel põhjustel:

- a) õppekavade muutmise puhul;
- b) käsitledava ainese olulise faktilise muutuse puhul (uued leiutised, avastused, seaduste muutmise, geograafilised ümberkorraldused jne.).

Tallinnas, 7. juunil 1939. Nr. 3306.

Kooliosakonna direktor V. Alttoa.

Kutseoskuse Osakonna abidirektor J. Kiivet.

Algkooli I, II, III ja IV klassi matemaatika õpperaamatute tarvitamise loa andmise kord.

Algkooli I, II, III ja IV klassi matemaatika õpperaamatute tarvitamise loa andmise asjas HM Kooliosakond paneb Õpperaamatute Komitee ettepanekul ja Haridusministri kinnitusel maksma järgmise korra:

1. Kõik Haridusministeeriumi poolt algkooli I, II, III ja IV klassile tarvitamiseks lubatud matemaatika õpperaamatud ja töövihud, millede tarvitamise luba selle kehtivuse möödumisel soovitakse uuendada, või käsikirjad, millede trükkimiseks soovitakse luba saada, tuleb esitada läbivaatamiseks Õpperaamatute Komiteele hiljemalt 1. jaanuariks 1940. Varemalt trükkis ilmunud raamatuid ja töövihke võib esitada nii parandustega kui ka ilma.

2. Esitatud tööde läbivaatamiseks Komitee moodustab kolmeliikmelise erikomisjoni. Selle koosseisu ei või kuuluda läbivaatamisele tulevate raamatute autorid.

3. Kõik esitatud raamatud, vihud ja käsikirjad vaadatakse läbi kui käsikirjad.

4. Komisjon esitab arvustused ja oma seisukohad Komiteele hiljemalt 1. märtsiks 1940, tehes iga klassi jaoks kuni kolme õpperaamatu või töövihiku kohta lubamise ettepaneku, näitamata raamatute arvatavat paremusjärjekorda.

5. Komitee poolt vastuvõetavateks tunnustatud raamatud tagastatakse autoritele vajalikkude paranduste tegemiseks.

6. Enne trükkimise avaldamist esitavad autorid või kirjastajad Komiteele täiesti trükivalmis raamatu või käsikirja koos andmetega raamatu tehnilise külje ja hinna kohta.

7. Komitee otsustab anda trükiloa iga klassi kohta kuni kolmele õpperaamatule või töövihule.

8. Jätab autor või kirjastaja praegu tarvitusel oleva õpperaamatu p. 1 märgitud tähtpäevaks esitamata või kui Komitee ei poolda raamatu tarvitamise loa uuendamist, siis on lubatud seda raamatut koolides tarvitada varem antud tarvitamise loa lõpuni.

9. Kuni 1. märtsini 1940 algkooli I, II, III ja IV õppeaasta matemaatika õpperaamatute ja töövihkude uusi muudetud trükke ei lubata.

Tallinnas, 7. juunil 1939. Nr. 3307.

Kooliosakonna direktor V. Alttoa.

Algkooliasjade abijuhataja J. Põldre.

Haridusministeeriumi Kooliosakonna 1939. a. 5. juuni ringkiri nr. 3290 õppejõududele Tartu Õpetajate Seminari raamatukogu kasutamise asjas.

HM Kooliosakond teatab, et õppejõududele ja õppeasutistele on võimaldatud Tartu Õpetajate Seminari raamatukogust raamatute saamine samadel alustel ja tingimustel, kui see on korraldatud Tallinna Pedagoogiumi raamatukogu suhtes Haridusministri 13. jaanuari 1933. a. määrusega nr. 32391 (HM T 1 — 1933, lk. 8—9).

Kooliosakonna direktor V. Alttoa.

Koolide peainspektor M. Raud.

Haridusministeeriumi 1939. a. 30. mai ringkiri nr. 3261 maa- ning linnakoolivalitsustele, vähemusrahvuste kultuurvalitsustele ja algkoolide juhatajaile õpilaste kehaarenemise lehtede pidamise asjas.

Haridusministeeriumi 25. aprilli 1936. a. ringkirja nr. 3154 (HM T 6 — 1936) täienduseks teatan, et õpilaste kehaarenemise lehtede pidamine ja vastavate katsete korraldamine ei ole algkoolides üldiselt kohustuslik. Kohustuslikuks muutub see algkoolidele ainult siis, kui õppenõukogu tunnustab nimetatud lehtede ja katsete korraldamise oma koolis vajalikuks ja võimalikuks.

Haridusminister A. Jaakson.

Kooliosakonna direktor V. Alttoa.

Täiendus Haridusministeeriumi poolt koolidele tarvitamiseks lubatud kooli-kitsasfilmi projektorite nimestikule.

Haridusministeeriumi poolt koolidele tarvitamiseks lubatud kooli-kitsasfilmi projektorite nimestik (HM T 5 ja 7 — 1939) täiendatakse järgmiste projektoritega:

4. Paillard Bolex G 16 — I järjekorras.
5. Bauer-Pantalux
6. Kinon N.

Tallinnas, 2. juunil 1939. Nr. 3278.

Kooliosakonna direktor V. Alttoa.

Algkooliasjade abijuhataja J. Pöldre.

Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna poolt arvates 1. aprillist 1939 tunnustatud õppetalundite nimekiri.

№	Õppetalundi nimi	Õppetalundi juhataja ja omaniku nimi	Õppetalundi asukohat (maakond)	Õppetalundi postiaadress ja telefon	Keda võetakse õppetalundisse õpilasteks (p., a., k., t., pt. *)
1	Oraste	Otlot, Juhan	Harju mk.	Järvakandi ag.; tel. Järvakandi 16	p, k
2	Tiigi ja Valtu	Kork, Rudolf (om. Artur Lossmann)	"	Rapla jaama pk. 3	k, a
3	Hellema	Loosma, August (om. Kaarel Eenpalu)	"	Aruküla ag.; tel. Raasiku 37-a	p, k
4	Viimsi	Kalkun, Eduard (om. Juhan Laidoner)	"	Viimsi ag.; tel. Tallinn 428-40 30	a
5	Ravila koolitalund	Laido, Elmar — koolijuhataja-valitseja	"	Kose; tel. Kose 48	p, t, a, k, pt.
6	Kehra riigimõis	Pulst, Aleksander — valitseja	"	Kehra ag.; tel. Kehra 6	p, k
7	Kuusiku riigimõis	Soobik, Elmar — valitseja	"	Rapla, Kuusiku; tel. Rapla 88	k, t, pt
8	Saku koolitalund	Käspär, Aino — koolijuhataja-valitseja	"	Saku ag.; tel. Tallinn 478-85/23a	k
9	Täissalu	Heinvee, Aleksander (om. Jakob Heinvee)	"	Lelle, Paluküla	p, t, pt
10	Lehti	Saveli, Rudolf	"	Koikse ag.; tel. Koikse 3-e	p, t, pt
11	Süsta-Saueaugu	Heinsoo, Jakob	"	Valgojõe ag.; tel. Kolga 191	p, t, pt
12	Puki	Andre, Kustav	"	Tallinn-Sadam, Kolga küla kt.; tel. Kolga 13-e	p, t, pt
13	Pajuoja	Ilbak, Jaan	"	Kodasuu ag.; tel. Raasiku 8-c	k, pt
14	Hie	Konton, August	"	Tallinn-Sadam, Kahala Jaama kt.	p, k, t, pt
15	Kungla	Raid, Otto	"	Kehra, Kungla erapk.; tel. Kehra 10-b	p
16	Kröösi	Kiremia, Johannes	"	Tallinn, Anija as.	a, k
17	Kangro	Lehis, Lembit	"	Kohila vallamaja; tel. Kohila 13	p, k, pt
18	Marti	Revart, Mart	"	Kohila, Aandu ptk.; tel. Kohila 22-1	p, t
19	Tõnise	Starkopf, Johannes	"	Lohu ag.	p, pt
20	Koka	Adamson, Voldemar	"	Juuru; tel. Juuru 22-e	p, k
21	Rae	Jürgenson, Jaan	"	Rae ag.; tel. Tallinn 478-85/3-c	a, pt
22	Nabala	Velleste, Johannes	"	Nabala ag.	p, k, pt
23	Niitvälja	Neumann, Peeter (om. Eesti Seemnevilja Ühisus)	"	Niitvälja pk.; tel. Keila 37	p, t, pt
24	Suur-Tutermaa	Roos, Anete (om. Oskar Lövi)	"	Keila kaudu; tel. Keila 8-a	p, t, k, pt
25	Külma	Kaldveer, Inna	"	Lagedi, Kūma t.; tel. Lagedi 3	a
26	Preediko	Õunapuu, Karl	Järva mk.,	Roosna-Tammiku ag.; tel. Ambla 26-c	k, pt

Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna poolt arvates 1. aprillist 1939 tuunustatud õppetalundite nimekiri.

Õppetalundi nimi	Õppetalundi juhataja ja omaniku nimi	Õppetalundi asukoht (maakond)	Õppetalundi postiaadress ja telefon	Keda võetakse õppetalundisse (p., a., k., t., pt. *)
27 Mäo Lastekodu — talund	Seiler, Evald — valitseja	Järva mk.	Paide, Aruküla pk.; tel. Paide 27-b	p, k, t
28 Aavere Vanadekodu — talund	Karing, Rudolf — valitseja	"	Pikevere ag.; tel. Kiltsi 6-I ja 6-c	k
29 Hunksi riigimõis	Känd, Jüri — valitseja	"	Koigi; tel. Koigi 14	p
30 Udeva	Maydell, Otto — rentnik	"	Koeru ag.; tel. Koeru 38	k, p
31 Põllu	Mullamaa, Karl	"	Rakke pk. 2; tel. Rakke 31-a	p, k
32 Ülesoo	Einpaul, August	"	Rakke, Ülesoo t.; tel. Rakke 6	p, k, pt
33 Uku	Roosi, Jakob	"	Koigi pk. 15; tel. Koigi 1-e	p
34 Tenuse	Kivimäe, Evald	"	Järva-Jaani pk. 3; tel. J.-Jaani 48	p, k
35 Tohuri	Männik, Raimond	"	Järva-Jaani, Pikk tän. 33; tel. J.-Jaani 25	p, k, t, pt
36 Koka	Vask, August	"	Vajangu ag., pk. 15; tel. Vajangu 4-b	p, k, t, pt
37 Särevere koolitalund	Pääsuke, Julius — valitseja	"	Särevere, Türi pk. 25; tel. Türi 21	k, p, t, pt
38 Järve	Kents, Jaan	"	Lehtse ag., pk. 23; tel. Lehtse 4	p, k, t
39 Vodja koolitalund	Nuut, Otto — koolijuhataja-valitseja	"	Vodja ag., tel. Paide 36	p, a, k, pt
40 Innu-Berendseni	Berendsen, Hermann	"	Ambla, Kuulmata kpl.; tel. Ambla 31	p, t
41 Uustalu	Kaseorg, Otto	"	Ambla, Linnape.	p, t, pt
42 Nurga	Perendi, Anton	"	Ambla, Linnape.	p, t, pt
43 Linka	Mühlberg, Arnold	"	Lehtse pk. 2	p, t, pt
44 Käravete riigimõis	Kala, Jakob (rentnik J. Rumberg)	"	Ambla, tel. Ambla 2	p, t
45 Penitsa	Teder, Aleksander	"	Türi pk. 19, tel. Türi 53	k, pt
46 Jäneda koolitalund	Miljan, August — koolijuhataja	"	Jäneda ag., tel. Jäneda 2a, 2b, 2d	p, pt
47 Roometi	Seevel, Hugo	"	Lööla ag., pk. 8	k, pt
48 Kuramatsi	Tohvelman, Johannes	"	Lööla ag.	p, k, pt
49 Jõe	Kasterpalu, Artur	Lääne mk.	Jõgisuu ag.; tel. Silla 8-b	p, pt
50 Veski	Riive, Oskar	"	Silla ag., Teenuse pt.	p, t, k, pt
51 Mõtte-Juhani	Aavekukk, Jüri	"	Silla ag., Kullamaa II pt.; tel. Silla 27-b	p, t, k, pt
52 Luiste	Arnover, Eduard	"	Luiste ag., Luiste pt.; tel. Silla 5-e	t
53 Animoisa	Laurik, Mihkel	"	Rootsi ag., Võhma kt.	p, k, pt
54 Lauri	Piiriselg, Johannes	"	Käina, Männamaa kt.; tel. Käina 19-II	p, pt
55 Vigala koolitalund	Lintrop, Herbert — valitseja	"	Vigala-Vaksali ag.; tel. Vigala 12	p, k, pt, a
56 Penijõe koolitalund	Einre, Hans — koolijuhataja-valitseja	"	Lihula, Penijõe; tel. Lihula 14	p, k, pt
57 Kõrgemäe	Langeberg, Evald	"	Sinalepa ag.; Haapsalu 4-c	p, t, k, pt
58 Kaasiku	Sünt, Aleksander	"	Sinalepa ag., Uemõisa kt.	p, k, pt

59 Imandu	Üürike, Jaan	"	Vigala ag.; tel. Vigala 2-b	p, pt
60 Hendriku	Gildemann, Madis	"	Nurru ag.; tel. Elise 1-b	p, pt
61 Lemmenga	Lemmergas, Jaan	"	Saastna ag.	p, pt
62 Kõlja	Pielbusch, Voldemar	"	Hanla ag.	p, k, pt
63 Tõnise	Arusoo, Johannes	"	Pühalepa ag., Uudama pk.	p, k, pt
64 Põndriku	Juursalu, August	"	Kõrgessaare ag., Lauka pt.	p, k, pt
65 Putkaste koolitalund	Praks, Bernhard — koolijuhataja-valitseja (rentnik Eesti Seemneviija Ühisus)	"	Hiin-Käina; tel. Käina 8	p, k, t
66 Petseri koolitalund	Noor, Rudolf — koolijuhataja-valitseja	Petseri mk.	Petseri, Lasarevo kt., tel. Petseri 13-b	p
67 Sindi Varjupaiga-talund	Lilles, Jaan — valitseja	Pärnu mk.	Sindi; tel. Sindi 18	a, pt
68 Liivja Lastekodu talund	Lehari, Ermo — valitseja	"	Tihemetsa (Võlveti) ag.; pk. 6; tel. Ki-lingi-Nõmme 55	a
69 Andru riigimõis	Timusk, Adalbert — valitseja	"	Andru ag.; tel. Andru 2	p, k, t, pt
70 Tori riigimõis	Nõmm, Eduard — valitseja	"	Tori, pk. 9; tel. Tori 8	p, t, pt
71 Parisselja	Prints, Jaan	"	Are ag.; tel. Are 10	a, p, pt
72 Laha	Siim, Mihkel	"	Are ag.; tel. Are 5	k, p, pt
73 Palu	Arro, Christjan	"	Abja; tel. Abja 17	p, k, t
74 Reino	Annus, August	"	Jõopre ag., Aara pk.	p, k
75 Kõrevere-Jaani	Ripulk, Ernst	"	Vändra, pk. 1	p, pt
76 Mihkil-Jaani	Tammela, Paul	"	Eidapere ag.; tel. Lelle 11-d	p, k, pt
77 Reiali	Juuriksoo, Jaan (om. Andres Juuriksoo)	"	Suigu ag., pk. 18	p, k, pt
78 Muuru	Lehtmaa, Arne	"	Kilingi-Nõmme, Kalita; tel. Kil.-Nõm-me 10-c	k
79 Vasu	Ruukel, Henn (om. Märt Ruukel)	"	Tihemetsa (Võlveti) ag.; tel. Kil.-Nõmme 25-d	p, k, pt
80 Tältsi	Karu, Hans	"	Tihemetsa (Võlveti) ag., pk. 9	p, k, pt
81 Küti	Jutt, Hans	"	Kilingi-Nõmme, Küti pk.; tel. Kil.-Nõmme 25-a	p, t, pt
82 Lahksaare	Leesment, Kaarel	"	Talli, ag.; tel. Talli 3-I	p, k, pt
83 Sikka	Tõrvand, Marie	"	Abja, Sikka kt.; tel. Penuja 4	p, k, t
84 Koopsaare	Lõnsu, Johan	"	Vana-Kariste ag., pk. 26	p
85 Rinna	Jänes, Arnold	"	Laatre-Vaksali ag.; tel. Mõisaküla 41	k
86 Kõljala koolitalund	Häidesk, Paul — koolijuhataja-valitseja	Saare mk.	Kuressaare, Masa pk.; tel. Kuressaare 146-II	p, pt
87 Karja koolitalund	Parts, Linda — koolijuhataja-valitseja	"	Kuressaare, Karja pk.; tel. Leisi 19-a	a, k
88 Haeska Vanadekodu — talund	Kuusberg, Ulrich — valitseja	"	Kuressaare, Haeska pk.; tel. Kuressaare 51-II	p, a, pt
89 Saare Lastekodu — talund	Lond, Artur — valitseja	"	Laimjala, tel. Laimjala 4-I	p, k, t, pt
90 Tiidu	Kaal, Aleksander	"	Orissaare, Tiidu pk.; tel. Uuemõisa 1	p, k, pt
91 Mõisa	Anderson, Voldemar	"	Valjala ag.; Kõnnu pk.	p, t, pt
92 Mäemõis	Mäeniit Oskar (om. Karl Mihkelson)	"	Valjala-Kõnnu; tel. Valjala 5-d	pt

Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna poolt arvates 1. aprillist 1939 tunnustatud õppetalundite nimekiri.

№	Õppetalundi nimi	Õppetalundi juhataja ja omaniku nimi	Õppetalundi asukoht (maakond)	Õppetalundi postiaadress ja telefon	Keda võetakse õppetalundisse õpilasteks (p., a., k., t., pt. *)
93	Mariental	Kingsissepp, Armin (om. Johannes Kingissepp)	Saare mk.	Kuressaare pk. 45	P, a
94	Kaasiku	Neggio, Johannes	"	Loona ag., Jõe pk.; tel. Loona 6-a	P, pt
95	Hendriku	Raudsepp, Aleksander	"	Kiratsi pk.	P, pt
96	Mihkli	Pütt, Eduard	"	Kihelkonna, Liiva pk. (samas telefon)	P, k
97	Paavli	Kaar, Aleksander	"	Lümanda ag., pk. 5; tel. Lümanda 13a	P, pt
98	Laoniidi	Perro, Jaan	"	Mustjala ag.	P
99	Nurme	Heinmets, Eduard	"	Musjala ag., Kiruma k.	P, pt
100	Metsakaavi	Murekas, Konstantin	"	Kuressaare, Kotlandi pk.	P
101	Jaani	Teetso, Jaan	"	Saare-Kärila ag.; tel. S.-Kärila 10	pt
102	Miku	Tammel, Karl-Osvald	"	Saare-Kärila ag., Sõmera pk.	P
103	Metsmatu	Kann, Jüri	"	Kuressaare, Tiirimetsa pk.; tel. Salme 2-a	P
104	Lageda	Kurviits, Hugo	Tartu mk.	Palamuse ag., Soomevere pt.; tel. Pala-muse 35-d	P
105	Kaunissaavi	Jalak, Karl	"	Avinurme ag., Maetsma	P, k
106	Võrmündre	Meti, Valter, (om. Samuel Meti)	"	Torma, Raabuse k.t.	P, pt
107	Mihklirahva	Saluste, Henrik	"	Torma	pt
108	Õnbleja	London, Arved	"	Saare ag.; tel. Saare 8-c	k
109	Roometi	Jaagund, Daniel	"	Kaarepere ag.; tel. Kaarepere 8-I	P, k, pt
110	Mäe	Laas, Teodor	"	Puurmani ag., Ausi pt	k, P, pt
111	Kangro, Piiri ja Liivako	Juriado, Oskar	"	Luunja ag.; tel. Luunja 3-c	P
112	Kastli	Linno, Julius	"	Sootaga ag.; tel. Tartu 10-42/9	k
113	Roa	Oja, Marie	"	Nõo, pk. 9; tel. Nõo 11-d	P
114	Parve	Kevend, Albert	"	Kambja; tel. Kambja 8	P, t, pt
115	Kolga	Põdersoo, Eduard	"	Haaslava ag.; tel. Haaslava 3-b	P, pt
116	Enno	Haljasmaa, Endel	"	Elva, Ennot; tel. Elva 28-a	P, t, k, pt
117	Tamme	Tamme, Karl	"	Kirepi ag., Kõduküla pk.; tel. Kirepi 4	P, k
118	Kirmi	Veski, Endel	"	Otepää, Nõuni pt.	P, pt
119	Viinalassi	Leesik, Heino (om. Andres Leesik)	"	Rõngu, Koruste pt.; tel. Rõngu 15-c	pt (hiljem k, P)
120	Salutrinni	Aloe, Johan (om. Emilie Aloe)	"	Rõngu, Koruste pt.; tel. Rõngu 8-a	P, t, k, pt
121	Vasula koolitalun	Valvere, Johan — koolijuhataja-valitseja	"	Kärkna ag.; tel. Tartu 3-80	a, P, t, pt
122	Alatskivi riigimõis	Tilk, Jaan — valitseja	"	Alatskivi ag.; tel. Alatskivi 1	P

123	Kuremaa riigimõis	Kereman, Adolf — valitseja	"	Kuremaa ag.; tel. Palamuse 3-b ja 3-I	k, P, pt
124	Torma riigimõis	Burk, Johan — valitseja	"	Torma; tel. Torma 3	P, k, pt
125	Tähtvere riigimõis	Brandt, Jüri — valitseja	"	Tartu, pk. 94; tel. Tartu 3-38	P
126	Kurema	Tolga, Paul (om. Hedvig Tolga)	"	Palamuse pk. 56, Tel. Palamuse 3-c	P, k
127	Liivaku	Reinvald, Johannes	"	Palamuse pk. 15	P, t, pt
128	Marsi	Aru, Martin	"	Jõgeva, Paimküla kt.	P, pt
129	Otsa	Rajamäe, Villem	"	Pala ag.; tel. Pala 13-a	k
130	Kaevukese	Rips, Aleksander	"	Pala ag.	P, t
131	Jaska	Paapsi, Eduard	"	Pala ag.; tel. Pala 14-b	P, t, pt
132	Mäe	Paap, Albert	"	Alatskivi ag.; tel. Alatskivi 14-a	a
133	Limpri	Lindpere, August	"	Alatskivi ag.	k
134	Saali	Lindpere, August	"	Alatskivi ag.	P, P
135	Peetsu	Pärnits, Erich	"	Kudina ag.	P, t
136	Uulike-Muna	Jaankesing, Kasper (om. Daniel Jaankesing)	"	Luunja ag., Säsekõrva kt.	P
137	Pärna ja Hemo	Pihlapuu, Oskar	"	Tartu, Põvatu pk.	P, a, pt
138	Tinakanni	Hintser, Hilda	"	Raadi ag. (Tel. Tartu 9-98, Steinberg)	P, a, pt
139	Metsapöole	Ahman, August	"	Kastre-Võnnu, Mäksa v.	P, t, pt
140	Sulbi	Laanekuru, Oskar	"	Mäksa ag., pk. 6; tel. Mäksa 4	k, pt
141	Ala-Purina	Balodis, Anna	"	Kaagjärve ag., Londi pk.; tel. Valga 41b	pt
142	Tõlliste Vanadekodu-talund	Kivimaa, Ferdinand — valitseja	Valga mk.	Sangaste; tel. Sangaste 17-b	a, k
143	Soo-otsa	Vernik, Gustav	"	Tagula ag., pk. 11	P, k, pt
144	Solli	Habicht, Ernst	"	Tõrva, Solli t.; tel. Tõrva 58-a	P, k, pt
145	Pisukse	Einer, Jaan	"	Tõrva, Karjatnurme ag.	P, t
146	Jana	Vaabel, Jaan	"	Tõrva, pk. 10	k
147	Neerumäe	Tonts, Johan	"	Karula ag., Konstaabli pk.	k, pt
148	Kungla	Aab, Jaan	"	Karula ag., Konstaabli pk.; tel. Karu-[la 3-f	P, pt
149	Saksa	Nirk, Johan	"	Keeni ag.	k, P.
150	Madise	Velner, August	"	Restu ag.; tel. Restu 9	P, pt
151	Põbramäe	Väher, Mihkel	"	Lauküla ag., pk. 20	k, P.
152	Soome	Ertel, Karl	"	Sangaste ag., Epresilla kt.; tel. Keeni 2-c	t, pt
153	Saksamatsi	Gross, Artur	"	Sangaste ag., Epresilla pk.; tel. Keeni 2-b	pt
154	Bokardi	Jaakson, Oskar (om. Aleksander Jaakson)	"	Tõrva, Helme	k, P
155	Aki	Ojasson, Andres	Viljandi mk.	Väluste ag.; tel. Väluste 5	P, k
156	Tamme	Leesmäe, Johan	"	Vastemõisa ag., Vaalamäe pt.	P, k
157	Saega	Vahramäe, Jaan	"	Täaksi pk. 21	P, k
158	Tiitsu	Lütk, Tõnis	"	Imavere pk. 2	k, pt
159	Anni	Anvelt, Jüri	"	Võhma, Koksvere pt. 3; tel. Kõo 8	k, P, pt
160	Õisu koolitalund	Ruumet, Viktor — valitseja	"	Õisu ag.; tel. Õisu 7	P, k, a
161	Heimtalil riigimõis	Biank, Julius — valitseja	"	Heimtalil ag.; tel. Viljandi 147-a	P
162	Uusna	Raukas Jaan (om. agr. Heino Leik)	"	Viljandi, Uusna pk.; tel. Viljandi 7	pt

Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna poolt arvates 1. aprillist 1939 tunnustatud õppetalundite nimekiri.

№	Õppetalundi nimi	Õppetalundi juhataja ja omaniku nimi	Õppetalundi asukoht (maakond)	Õppetalundi postiaadress ja telefon	Keda võetakse õppetalundisse (p., a., k., l., pt.)
163	Laane	Säre, Jaan	Viljandi mk.	Puiatu ag., pk. 9	P
164	Luha	Säre, Juhan	"	Kaarli ag.; tel. Kaarli 18	P, k, t, pt
165	Meose	Kallit, Pector	"	Kaarli ag.; tel. Kaarli 8	P, k
166	Linsi	Arusalu, Juhan	"	Viljandi, Raasilla pk.; tel. Mustla 8-c	k, pt
167	Ireaua	Vaga, Peet	"	Jälevere ag.	k, pt
168	Ireaua	Vaga, Hans	"	S.-Jaani, Vihiküla pk.; tel. S.-Jaani 32-b	P, k
169	Videviku	Paju, Elmar	"	Võhma; tel. Võhma 6-d	P, t, pt
170	Petri	Ives, Jaan	"	Võhma pk. 52; tel. Võhma 6-b	P, k
171	Kibe ja Vanause	Aasnurm, Eduard	"	Viljandi, Koordi pk.; tel. Pirmastu 4-a	P, k, t, pt
172	Parduse	Simson, Jaan	"	Viljandi, Jürise pk.; tel. Viljandi 292-a	P, k, t, pt
173	Kurika	Kurikoff, Gustav	"	Sürgavere ag., Pärsti pk.	P, k, t, pt
174	Parastma	Rulli, Juhan (om. Märt Rulli)	"	Heimtali ag., Parastma pt.; tel. Viljandi 147/8	P, k, t, pt
175	Tõnuri ja Lülle	Soolo, Jüri	"	Vastemõisa ag., Vaalamäe pt.	P, k, p
176	Lalli	Sihv Paul (om. Gustav Sihv)	"	Võhma Ühispiimatulius, pk. 3	P, k
177	Soo-otsa	Rämma, Juhan	"	Jõgeva, Nurmekunda pt.	P, k, pt
178	Kurista	Saarepuu, Oodu	"	Pajusi ag.	P, pt
179	Tõnisaare	Luik, Rudolf (om. Eugenie Luik)	"	Nurmekunda pk. 10, Kurista v.	k, pt
180	Rohuata Põdra	Vulff, Karl	"	Lahavere ag.; tel. Põltsamaa 764	P, t, k, pt
181	Kiisa	Roonemaa, Ado	"	Väluste ag.; tel. Väluste 15	k
182	Varese	Külv, Mats	"	Paabo pk.; tel. Paabo 2	P, pt
183	Kiini	Muks, Anton	"	Tuhalaane ag.	P, k
184	Ritso	Mikk, Johan	"	Tuhalaane ag.; tel. Tuhalaane 13-b	P, k, pt
185	Reinu	Laur, August	"	Põltsamaa Kamari pk.; tel. Põltsamaa 29-c	k, pt
186	Polli koolitalund	Andrei Toome — koolijuhataja-valitseja	"	Nuia, tel. Nuia 3	a, p, pt
187	Olustvere koolitalund	Männik, Villem — koolijuhataja-valitseja	"	Olustvere ag.; tel. S.-Jaani 9-a või 9-c	a, t, p
188	Edise	Uuring, Ferdinand (om. Al-der Tõnisson)	Viru mk.	Jõhvi; tel. Jõhvi 28	P, a
189	Männiku	Kask, Meeme (om. Jaan Kask'i pärijad)	"	Isaku, Varesnõu; tel. Isaku 25-II	P
190	Triigi riigimõis	Gruenevaldt, Georg — rentnik	"	V.-Maarja ag.; tel. V.-Maarja 15	a, k

191	Veero	Siren, Voldemar	"	Auvere pk. 21	P, k, pt
192	Lageda	Siren, Alfred	"	Auvere pk. 21	P, pt
193	Sepa	Niglas, Jaan	"	Vaivara ag.; tel. Sillamäe 13-c	P, a, pt
194	Visa	Laas, Aleksander	"	Narva, Uus Liin 3	a, pt
195	Paasiku	Rajasaare, Kristjan	"	Vaivara ag.; tel. Sillamäe 4	k, pt
196	Männiku	Toomel, Aleksander	"	Sompa ag., pk. 11	P, k, t, pt
197	Johannenbergi	Luha, Jaan	"	Voka ag.	P, pt
198	Kämmalkopli	Käbin, Gustav	"	Kohtla ag., Lauri kt.	P, k
199	Hiiekalda	Pungas, Ain	"	Lüganuse, Maidla as. pt. tel. Lüganuse 2d	P, t
200	Reinu	Trankman, Artur	"	Viru-Kabala, Varudi k., pt.	P, k, pt
201	Metsavahi	Neigel, Elmar	"	Viru-Jaagupi, Aruküla	P, k, pt
202	Vitsuti	Glasmann, Rinaldo	"	Sõmeru ag.	k, pt
203	Lillepuu	Kuusik, Jaan	"	V.-Jaagupi, Aruküla pk. 12	P, k, t, pt
204	Mardi	Allak, Leo	"	Simuna, Avanduse; tel. Simuna 6-b	P, k
205	Jaantoa	Leevald, Ernst	"	Vägeva ag., Lasnurme pt.	P, k
206	Tamne	Kulvere, Rudolf	"	Salla ag., Kärü k.	P, pt
207	Ado	Rüink, Paul	"	Porkuni ag.	P, t, pt
208	Abrami	Kabet, Felix	"	Avispea ag.	P, k, t, pt
209	Keskvälja	Ohakas, Aleksander	"	Kiltsi pk. 59	P, k
210	Kivitoa	Saaga, August	"	Kadrina Pimaühing; tel. Kadrina 45	P, pt
211	Otri	Sulev, August	"	Kadrina ag., Mäeküla pk.; tel. Kadri-na 39-a	P, k, t, pt
212	Petri	Terts, Johannes	"	Imastu ag.	P
213	Raja-Kristjani	Rajamägi, Robert (om. Robert ja Alfred Rajamägd)	"	Onnurme ag.	P, k, pt
214	Aadura	Vaas, Toomas	"	Tudulinna pk. 13	k, pt
215	Jõhvi koolitalund	Kello, Eduard (om. riik)	"	Jõhvi pk. 1; tel. Jõhvi 48	P, k, pt
216	Vaeküla koolitalund	Rondik, August — koolijuhataja-valitseja	Võru mk.	Vaeküla ag.; tel. Rakvere 31	k, t, pt
217	Mooste riigimõis	Enni, Madis — valitseja	"	Mooste ag.; tel. Mooste 3	k, t
218	Sõmerpalu riigimõis	Plato, Aksel — valitseja	"	Sõmerpalu ag.; tel. Võru 15-b	P, k, pt
219	Veski	Kargaja, Eduard	"	Virtina ag.; tel. Rõuge 2-c	P, t, pt
220	Punde-Tokko	Prisko, Vladimir	"	Vastse-Antsila, Tokko; tel. Vastse-Antsila 11-b	P, k, pt
221	Ala-Kiisa	Vernik, Reinhold (om. Eduard Kargaja)	"	Vastse-Antsila ag., pk. 62; tel. Vastse-Antsila 5	P, k, t
222	Põlnuste	Tuholo, Paul	"	Võru, Lahe pk.	P, pt
223	Ala-Kõrtsi	Pind, Juhan	"	Urvaste ag.; tel. Antsla 14-c	P
224	Moloka	Plado, Johannes (om. Jaan Plado)	"	Kõoma ag.; tel. Põlva 7-c	P, pt
225	Parra	Loks, Gustav	"	Põlva, Miiaste pk.	P, k, pt
226	Soodla	Raudsepp, Hans	"	Põlva, Liivaku pk.; tel. Põlva 33-a	k, pt
227	Liiske ja Peede	Kiudorv, Artur	"	Räpina, Liiske pk.; tel. Räpina 17	P, k, pt

Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna poolt arvates 1. aprillist 1939 tunnustatud õppetalundite nimekiri.

Õppetalundi nimi	Õppetalundi juhataja ja omaniku nimi	Õppetalundi asukoht (maakond)	Õppetalundi postiaadress ja telefon	Keda võetakse õppetalundisse õpilasteks (p., a., k., t. pt. *)
228 Mäleto	Mälberg, Jaan	„	Toolamaa ag., pk. 5; tel. Toolamaa 5	p, pt
229 Ala-Horsa	Udras, Jaan	„	Võru, Lompka pk.; tel. Võru 42-b	p, k
230 Parksepa	Härmat, Jüri	„	Väimela ag.; tel. Võru 127-d	p, k
231 Viljaku	Runno, Rudolf	„	Võru, Raisto pk.; tel. Võru 186-b	p, k, t, pt
232 Soolärte	Kallas, Ferdinand (om. Hans Loss)	„	Krabi ag.; tel. Krabi 4	p, k, t, pt
233 Orando	Antsov, Paul	„	Krabi ag.; tel. Krabi 3-b	p, k, pt
234 Raudsepa	Urbanik, Rein	„	Sänna ag.; tel. Rõuge 15-a	p, t, pt
235 Ronkuse	Habersack, Gustav	„	Vastseliina; tel. Vastseliina 6-d	p, pt
236 Võstavke	Raba, Jaan (om. Nadeschda Raba)	„	Irboska, Turoki kt.	p, pt
237 Vana-Antsla koolitalund.	Vooru, Herman — valitseja	„	Antsla; tel. Antsla 8	k, p, t, pt

Märkus: (p = 1-a ja 2-a põlvkoolide, 3-a ja 4-a põlvkoolide, põllutöö- ja maaparanduskoolide õpilased; a = 1-a ja 2-a aianduskoolide ja 4-a aianduskeskkoolide õpilased; k = karjatalitajatekoolide ja kontrollassistentidekoolide õpilased; t = tööjuhatajatekoolide õpilased; pt = õppinud põllutöölise nimetuse taotlejad).

Tallinnas, 3. juunil 1939. Nr. 4164.

Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktor V. Päts.

Asjaajaja-revident L. Tint.

Vastutav toimetaja Aleksander Kurvits.
Väljaandja: Haridusministeerium.

Riigi Trükikoja trükk
Tallinn, Niine t. 11.

